

Izhaja vsak pelek.
Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4'—
pololetna . . . „ 2'—
četrtletna . . . „ 1'—
Po samezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 16.

V Ljubljani, dne 21. marca 1913.

Leto VIII.

Pogumno naprej!

Katoliška cerkev praznuje ta eden eno največjih dejanj v zgodovini človeškega rodu: Praznik našega odrešenja in vstajenja Izveličarjevega. Dogodek čudeži čudežev božje previdnosti in ljubezni do revnih zemljanov. Morda se tega velikega praznika ne more noben s tem bolj veseliti, kakor ravno delavski stan. Saj je delo odrešenja zarisano na Odrešenikovih rokah z žulji dela, katero je vršil pri krušnem očetu. — Sin božji — večna ljubezen delavcev, — ki si z delom svojih rok služi vsakdanji kruh. On, čegar je zemlja in nebo, dela v tesarski delavnici in s tem posvečuje delo in delavski stan On, ki bi si bil lahko volil na zemlji vse udobnosti življenja, si izvoli trnovo pot dela in truda. Od rojstva v betlehemskem hlevčku, pa do smrti na križu, je bival skoro vedno med delavci. Delavci — ribiči — so bili, ki si jih je izvolil za prve svoje učence in katerim je pozneje dal oblast na zemlji in v nebesih. Delavci so bili, ki so nesli nauk Boga - delavca po vsem tedaj znanem svetu. Delavci so bili, katerim je poslal Izveličar moč svetega Duha, s katerim so jeli rušiti trdnjave tedanjih rimskih poganskih mogotcev. Delavci so bili, ki so preoral ledino poganstva in vsejali seme krščanstva, ki je rodilo sveto pravo oliko in prineslo sužnjem svobodo. Delavci so bili, ki so prvi oznanjevali večno božjo resnico in odpirali rajska vrata človeškemu rodu.

Božja previdnost si je izvolila neuke reveže — poštene delavce — za svoje velike načrte.

Mogočni ošabneži pa so stali ob strani in strmé gledali delo neustrašnih priprostih mož, ki so šli preko vseh težav naprej v zavesti, da je njim poverjeno najveličastnejše delo na zemlji.

V očigled teh dejstev mora navdajati vsacega zavednega krščanskega delavca zavest, da je le pri krščanskih načelih rešitev perečega socialnega vprašanja. Delavec se more z vsem zupanjem pa tudi ponosno okleniti krščanskih načel kot rešilnega čolna za njegov stan. Saj je ta stan posvetil Kristus sam s tem, da je delal kot delavec v delavnici tesarja.

Delo in delavec sicer nista bila nikdar posebno čislana. Bili so časi, ko se je delo smatralo za sramoto. Lenuhi in lahkoživci notepuhi so delo vedno mrzili. Bogatašem in mogotcem pa je bil delavec v vseh časih le malo-

vreden človek, s katerim se sme ravnati tudi živinsko. V današnji, moderni kapitalistični družbi pa se izrablja in ponižuje delavski stan do skrajnih meja.

Krščanske ljubezni in človekoljublja nasproti delavstvu je na svetu zelo malo. Pravica se deli nekako po stopinjah navzdol, tako da jo ostane za delavce le malo. Dolžnosti pa nosi delavski stan zelo veliko in težkih. Izkratka: Delavski stan je postal v rokah brezvestnega kapitalizma sužen častilcev zlatega teleta. Da je temu tako, pa smo krivi tudi delavci sami. Namesto da bi se zavzemali za lastne zadeve ter gojili čut in smisel za organizacijo, pa tavamo tjavendan kot slepci. Svoja ušesa nastavljammo le preradi zapeljivi socialni demokraciji in s tem rušimo temelje lastne sreče. Tu ni nobenega izgovora. Vsi imamo prilike dovolj pomagati zidati stavbo boljše bodočnosti delavskega stanu. Zato pa tovariši delavci, na noge, otrešimo se neutemeljenih predsodkov in organizujemo se v krščanski delavski organizaciji, ki osobito v slovenskem delavstvu poganja naravne, močne korenine! Torej pogumno naprej!

† Karol Lenassi.

Dne 13. t. m. je umrl Karl Lenasi, župnik v Košani na Krasu, star šele 44 let. Rajnik je bil neumoren delavec v Gospodovem vinogradu, ki se je živo zanimal za vse panoge slovenske krščanske socialne ljudske organizacije. Dasi je deloval med kmečkim ljudstvom mu je bil na srečo tudi blagor slovenskega krščanske - socialnega delavstva, o katerega razvoju se je živo zanimal. Na »Našo Moč« je bil naročen ves čas. Kakor je sam izjavil, bil mu je list mil in drag. Mir njegovi duši!

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

SOCIALNODEMOKRAŠKO RIBARJE-NJE MED DELAVKAMI.

Neki delavec nam piše s Save: Prvi socialnodemokratski ženski shod smo imeli v nedeljo, dne 23. februarja, pri Jeleni na Savi. Govorila ali bolje rečeno po cerkvi in duhovnikih je udrihala neka Tržačanka, ki je bogokletno izjavila, da jo je sram, ker je Slovenka, zato ker so slovenske žene in dekleta tako zabite in na tako nizki stopinji izobrazbe, da še vedno hodijo v cerkev

... poslušat. No, me poštene Slovenke gotovim babnicam ne zavidamo take visoke kulturne izobrazbe, to si pa odločno prepovemo, da bi Tržačanke hodile na Savo žaliti naš verski čut in sramotiti naš slovenski značaj, na katerega smo ponosne, četudi smo zaničevane tovarniške delavke, a tako podivjane pa nikakor še ne, da bi odobravale take oslarije, kakršne bi se po mnenju razbrzdanih rdečih tržaških bab morale zakonito uveljaviti. Ako pa je kaktera res tako nesrečna, da vsled nepremišljenega ljubavnega razmerja pride v kak neprijeten položaj, kar gotovo ne odobravamo, bo gotovo tudi toliko močna in pogumna, da bo sad nepremišljenega grešnega znanja, dasiravno skromno, a vendar pošteno preskrbela, nikakor pa si otežila vest z dejanji, ki jih priporočajo socialnodemokratske babnice. Nadalje je na tem shodu kot rešiteljica savskega ženstva prvič javno nastopila gospa Cugvicova, p. d. tako imenovana Edvatova Volenka. Posebnega sicer se ni pokazalo, parkrat je precej debelo slino požrla, potem pa se možko potrkala in rekla, da je ponosna, ker ima socialnega demokrata za moža in da ni več tako nespartetna, da bi pustila farjem podpisovati kake volilne glasovnice. Družega posebnega pa ni bilo, v resnično izboljšanje delavskih razmer in v obrambo savskega ženstva v tovarni pa ni niti ena niti druga jezika obrnila. Tako se je končal ta ženski shod, pravzaprav socialnodemokratska komedija, brez vsakega posebnega vtisa, uspeh pa je bil ta, da se je ena cela tovarniška delavka vpisala v socialnodemokratsko brezdomovinsko unijo, katere jezik je bil toliko gibčen, da je pridobil še tri druge, a so jim potem druge bolj pametne in razumne delavke odsvetovale ta korak, kar je čisto prav, ker socialna demokracija nam ne bo prinesla prav nobenega uspeha, kar nas uči bridka izkušnja. Eni izmed onih zavednih pa priporočam to-le: Dobra, jako dobra bi bila ta pametna misel, da bi se tudi me osamljene savske delavke organizirale in priklopile kake pošteni organizaciji, katera bi uspešno mogla zastopati naše ženske delavske koristi, predvsem pa braniti našo žensko čast, da bi ne bile prepuščene tako same sebi in izpostavljene množestvilnim psovkam, ki jih razni naduteži mečejo na nas, kar pa ne bomo mogle več dolgo prenašati. To zahteva naš ženski ponos, to zahteva naša deklška čast, katero hočemo odločno braniti, in sicer

na bolj uspešen in bolj pošten način, kakor nas pa hočejo učiti gotove tržaške babnice. Delavke na Savi! Pristopite prav vse J. S. Z.!

Vse bom zmešal na Savi, ko bo enkrat »Servola v betribu«, tako se je izrazil precej nizek uradnik. Razumeti se mora to tako-le: Vso krščanskosocialno delavsko organizacijo bom razbrskal in razkopal, da bom potem sam neomejeno paševal na Savi. Ne moremo sicer tajiti, da ne bi odletela tuintam kakšna mladika od krščanskosocialnega organizma, to pa odločno trdimo, da močno deblo ostane globoko vkoreninjeno, če gotovi uradniki od jeze ali žalosti popokajo. Mladike krščanskosocialne delavske organizacije se bodo brez dvoma razrastle ob lepi jadranski obali in obrodile obilo sadov v blagor in dobrobit jugoslovankega delavstva. Naloga zavednih delavcev s Save in Javornika v Skednju bo ta, vztrajno delovati in pomagati glavnim vodilnim faktorjem, ki, kakor čujemo, niso preveč vzorne. Mi sicer nečemo nikomur ničesar ukazovati, pač pa si usojamo dobro svetovati, kar nas je lastna izkušnja naučila, da naši delavci in delavke, ki se v Skedenj premore, prav gotovo ostanejo zvesti člani in članice Jugoslovanke Strokovne Zveze. V Skednju že obstoja skupina Jugoslovanke Strokovne Zveze. Že doma na Savi in na Javorniku mora biti vsak zaveden delavec član J. S. Z., ki ga kot prava mati krščanskosocialnega jugoslovankega delavstva sprejme tudi v svoje okrilje, da se bo čutil kot doma, ko pride v Skedenj.

RUDARSKI ODSEK J. S. Z.

Iz Idrije. Štiri leta že čakamo rudarji na obljubljeni napravo in niti odgovora nismo dobili, bo-li kaj ali ne. Sedaj pa nam »Zarja« z dne 25. februarja pove in razloži, zakaj ne dobimo, kar nam je sekcijški načelnik skoraj za gotovo obljubil. Dopisnik je imel namen udariti le po klerikalcih, saj je že kot vodilo svojega poročila v začetku debelo natisnil: »Klerikalni ovinkarji«. Naj socialni demokratje shranijo isto številko »Zarje«, ali dopis denoje v okvir za vedni spomin, kako se njih prvaki iz ubogega rudarja norčujejo in njegov dobrobit spodkopujejo. — Dopisnik je hotel izkopati jamo, v katero bi zasul klerikalce, pa ni pomislil, da bo sam s svojimi tovariši v jamo padel. Stvar je ob kratkem ta-le: L. 1909 je prišel v Idrijo sekcijški načelnik Homan, o katerem govore rudniški uradniki, da je mož na svojem mestu, kakor

J. Jørgensen: Naša ljuba Gospa Danska.

To sta dve najvažnejši točki in sv. Ignacij pripomni nato: »Moli in prosí Kristusa, našega Gospoda, ki je naš edino pravi prijatelj, ki je dal za nas življenje in je naš varjen, dober, previden in moder svetovalec, da nam dodeli vdanost v njegovo sveto voljo, luč, da ga spoznamo, pogum, da izvršiš, kar si začel, in sicer tako, da bo vse k njegovim častim in izveličanju tvoje duše. In potem moli tudi k naši ljubi Gospej, sv. Devici, ki je varna in zanesljiva zvezda in ki vodi mornarja po morju tega sveta v nebeško pristanišče, da vodi tudi tebe, te razsvetljuje in ti pomaga s svojo priprošnjo pri svojem najsvetejšem Sinu.«

Oče Gregor je odložil knjigo, ki jo je držal čisto pred očmi; izgubil je bil že precej pogled.

»Dragi gospod Ronge,« je rekel nato, »to je, kar vam more odgovoriti. Natančno premislite in preudarite vso svojo notranjost in zunanost, svoje razmere, svoje dolžnosti in kaj bi morda po pravici zahtevali vam najbližje osebe. Toda predvsem poslušajte glas božji. Ne to, kar hočemo mi, je prav, temveč kar hoče Bog.«

Rekli ste mi tudi, da nameravate iti nekaj časa v samoto, kjer še vse nemoteno premislite. Tu pri nas bi to

težko storili. A ne daleč odtod, komaj par ur z železnico leži med gorami samostan, ki je tudi last našega reda. Pripravil sem vam že priporočilo — tu na mizi leži — tam boste našli svojo celico.

In s tem, ljubi prijatelj, naj vas spremlja Bog! Poprej pa naj vas še blagoslovim.«

Herman Ronge je vstal in s sklonjeno glavo pokleknil pred starega meniha. Oče Gregor je uprl oči v nebo in napravil velik križ nad mladim izpreobrnjenjem. Potem je iztegnil obe roki in dvignil Hermana.

»Tako, prijatelj moj! Pojdite v miru, angel božji vas varuj!«

VIII.

Ko se je Herman Ronge vrnil na svoje stanovanje, mu je izročil vratar dvoje pisem, obe z danskimi znamkami. Eno je takoj spoznal; bila je lepa, tekoča trgovska postava očetova. To je vtaknil v žep, da bi prej prebral drugo, ki je ni poznal. Bila je ženska pisava; pogledal je podpis. »Elza Wiig«; bila je sestra Niels Wiiga . . .

Nekaj dni pred svojim odhodom je namreč mladega protestantskega duhovnika obiskal v njegovem stanovanju v predmestju. Mal vrt, na katerem takrat ni bilo drugega kakor drog za zastavo in mala lesena uta sta stali grdo, rumeno hišo. Ko je Ronge pozvo-

nil, je prišlo odpreti mlado dekle; takoj se je spomnil na svoje predavanje in jo spoznal; vedel je takoj, koga ima pred seboj.

»Da, doma je brat, doma,« je rekla, predno je Ronge vprašal in odprla vrata. »Niels, obisk te čaka!«

Herman je slišal, kakor je v sobi odmaknil stol, in kmalu je stal Wiig pred vrati.

»Lepo, da si vendar enkrat prišel,« je rekel in prijel z obema rokama njegovo desnico. »Vstopi vendar!«

Herman Ronge je vstopil v precej veliko, a zelo preprosto sobo. Nikjer ni bilo videti najmanjšega okrasja. Poleg najnavadnejše oprave je stal tu ameriškanski gugalnik, edino razkošje v cellem stanovanju. Tu so takoj odkazali prostor Hermanu. Nikjer pa ni bilo niti enega verskega znaka ali podobe — vendar, na steni nad pisalnikom je visel križ — gotovo delo katoliške roke . . .

Ronge je bil osramočen, ko je videl preprosto stanovanje protestantske ubožnosti in zazdel se je sam sebi zelo posveten; dozdej je povsod iskal samo užitka in uživanja. Njegov strah božji je bil tako površen, kajti nikdar si ni prišel navzkriž z dovoljenimi zabavami. Zgodilo se je, da je po obhajilu presedel celo uro v kavarni in prebiral časnike, mesto da bi šel domov in pričel z delom. On, ki je toliko grešil, se

je tako malo pokoril ali pa celo nič. Toda ali je bila njegova vera kaj drugega kakor užitek za srce in možgani, ali ni smatral vere samo za vir novih čustev in misli? Ali ni ona morala služiti njemu in ne on nji?

Ta grozna vprašanja so ga nadlegovala neprenehoma, ko je obiskal Niels Wiiga — in zdaj so se vzbudila zopet, ko je držal v roki pismo sestre mladega duhovnika. Takrat ni govorila mnogo, temveč je molče sledila pogovoru obeh mladih mož, ki se je največ sukal o razmerju razkolnikov do Rima. Herman Ronge se je precej razvnel in z jasnimi dokaži trdil, da si rimska Cerkev po pravici lasti, da edino ona izvršuje nalogo, ki so jo prejeli apostoli; Wiig je vse zavračal z jako fino vljudnostjo, a v vprašanje samo se ni spuščal . . .

In zdaj je dobil tu v Monakovem pismo od Elze Wiig! Hitel je v svojo sobo in začel hlastno brati. Pismo se je glasilo:

»Spoštovani gospod Ronge!

Najprej Vam moram povedati, da Vam pišem z dovoljenjem bratovim. Povedala sem mu, da bi Vi mogli odgovoriti o stvarih, o katerih mi on ne more, zato se drznem na Vas obrniti.

Vi poznate mojega brata in ga cenite. Vi veste, da bolj plemenitega človeka nas vetu ni, in Vi tudi veste, da je bil vedno veren kristjan.

malokateri. Njegova naredba je, da marljivi in inteligentni delavec pride lahko brez rudniške šole v kategorijo državnih uslužbenec. Njegova naprava je tudi nri delavskih slojih praktične šole. Gospodinjska šola v Idriji je njegovo delo, in mislil je še nekaj drugega silno praktičnega prirediti za Idrijo. Ko si je ogledal pred štirimi leti opravo gospodinjske šole in se mu je g. dekan zahvalil za novo pri naših rudarjih tako potrebno podjetje, je pristavil, da ko bi še kaj za dečke, izstopivše iz šole, storil, bi si v Idriji postavil trajen spomenik. Praktično se bodo dekleta izvežbale v gospodinjstvu, naj še praktično šolo za dečke osnuje. Po končani ljudski šoli fant ne ve kaj bi počel. V Idriji pravijo, da taki-le zastoj hodijo k očetu na hrano. V rudnik jih radi mladosti ne vzamejo, rokodelstva učiti drugam ali oče ne zmore, ali deček nima veselja se ločiti iz rojstnega kraja. Ko bi se napravila neka rokodelska šola, bi silno koristila brezposelnim dečkom, ki sedaj brez dela pohajajo. Za jamo se tirja močno konstitucijo, za rokodelca ne toliko. In rudnik potrebuje tudi izučenih profesionistov. Iz te šole bi jih jemal in kar bi jih preostalo, bi potem izučeni v svoji stroki kaj lahko dobili delo drugod in fantje že bolj odraščeni in v rokodelstvu izurjeni bi si znali izven Idrije kruha poiskati. Dekan je končal, da ga vselej v srce zabebe, ko vidi mladi naraščaj brez dela pohajati po mestu. Sekcijski načelnik se ozre na dvornega svetnika Billeka, kaj on misli. In ta začne prav zgovorno praviti, kako manjka že pri rudniku izurjenih profesionistov, tudi drugi stanovalci mesta čutijo isto in iz okolice bi se obračali v taki potrebi na naše rokodelce. To je res sedaj nekako najbolj pereče vprašanje in živa potreba za mladino kaj storiti. Dobro! odgovori sekcijski načelnik. Hočemo poskusiti, kaj bi se dalo v tem oziru narediti. Kazalo se je, kako bi se nad kletiščem pri »črnem orlu« napravila velika delavnica, ki bi ne stala veliko, saj če ni drugače, se lahko iz lesa omisli in potem, če se stvar obnese, še poveča in prenaradi. Tudi temu je pritril g. Homan. Ker njega poznamo kot energičnega moža, ki bi ravno državnim delavcem pomagal, smo vedno čakali, kdaj se začne. Ker le še ni bilo, smo bili mnenja, da se stvar še študira, ali da nimajo toliko denarja na razpolago. Vprašati se nismo upali, ker bi nam rekli: vse hočete naenkrat imeti. — A sedaj dobimo odgovor v »Zarji« z dne 25. februarja. Nismo skoraj verjeli svojim očem, ali prav beremo, ko smo čitali to-le: »Liberalci in socialni demokratje so se obrnili na ministrstvo s prošnjo, naj se prostori pri »Črnem orlu« prezidajo v čitalnico. Ministrstvo je temu ugodilo z naročilom, naj rudniško vodstvo omisli načrte. Izgotovili so se in proračun nameravane prezidave je kazal okoli 60.000 kron. Da se to ni zgodilo, so po ovinkih krivi klerikalci, in le za silo so poflikali stare prostore.« — Tedaj taka je ta stvar! Liberalcem in voditeljem socialnih demokratov je bilo več do plesne dvorane, kakor do praktične delavnice. Razume se, da za plesno dvorano ne bo dalo ministrstvo 60.000 kron eraričnega denarja. In tako je bila stvar pokopana. Najbrž je zopet ministrstvo sodilo, kakor takrat, ko se je šlo za odpravo žita. Le ena stranka hoče še obdržati žito, dve tirjata plačilo vse v denarju. Tudi sedaj le ena stranka želi delavnico za mladi naraščaj, oni dve stranki imata več zmisla za razveseljevanje, kakor za praktično korist. In ker te dve stranki tvorita večino prebivalstva, poderimo prvi načrt in poskusimo z drugim. A ta načrt je bil predrag, zato se je opustil, a da bi se večini vseeno ustreglo, so za silo popravili klet, napeljali v njo prav bogato električno razsvetljavo, da imata tam lahko zabavo obe stranki. — Gotovo ni mislil dopisnik »Zarje«, ki je hotel lopniti po klerikalcih, da je tako obelodanil vso zadevo, radi katere še dosedaj nismo vedeli, pri čem da smo. Najbrž se tudi bralci »Zarje« niso zavedali, kdo je zagodel rudarjem očetom in njih sinovom tako čudno pesem, ko so brali dotični dopis. Najbrž je še kateri zaskripal z zobmi in izustil psovko na te preklicane klerikalce, ki po ovinkih zavirajo naprave, rudarju na korist. Ta dopis naj pa pokaže, kdo dela naravnost, kdo pa po ovinkih.

Naša pravila.

Točka 4. Reden član more biti vsak krščanski slovenski ali hrvaški delavec in delavka nad 14. letom. Oglašiti se mora pismeno naravnost pri načelstvu ali pri okrožnem predstojništvu. Ko ga načelstvo ali odbor sprejme, postane pravi član. Kdor ni sprejet, se sme pritožiti na občni zbor, ki o tem končno sklepa.

Tako govore pravila, ki so tako

jasna, da pač ne potrebujejo nobene razlage, samo nekaj moramo pripomniti. Pravila so v tej točki zelo široka. Od 14. leta naprej vsak, nobene izjeme! Samo ob sebi se razume, da organizacija s tako velikimi cilji, kot je J. S. Z. ne sme storiti ničesar, kar bi ji manjšalo življenjsko moč. Zato razumni organizatorji, skupine in okrožja pri sprejemu novih članov ne bodo pozabili na to, da morajo predvsem varo-

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

STAVNA IN STANOVANJSKA ZADRUGA AVSTRIJSKEGA TOBAČNEGA DELAVSTVA, REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENIM POROŠTVO, SEDEŽ NA DUNAJU,

poroča o svojem delovanju leta 1912:

Zadruga je pričela poslovati s tem, da je nakupila v Hainburgu 14.000 m² obsežno stavbišče. To stavbišče se je razdelilo v 38 stavbnih parcel. Graditi se je pričelo šest enorodbinskih hišic, ki so bile do konca leta v surovem dograjene in pokrite.

V Bavču namerava zadruga zgraditi eno hišo, v kateri se bodo stanovanja oddajala. Pogajanja tu še niso zaključena. Zadruga se tudi pogaja v Novem Jičinu glede na zgradbo hiš, a pogajanja še niso dovedla do zaželjenega uspeha.

Težaven položaj na denarnem trgu je zelo otežkočil delovanje zadruge. Zadrugo načelstvo zato tudi za leto 1913 ni moglo končno sklepati o načrtih, ker negotov političen položaj in

vati koristi, da nobena organizacija ne sprejema članov, ki bi jo samo izrabljali. Pregovor pravi, ne masa ampak misel odločuje. Ne gre samo za število, kot nekateri mislijo. Smilijo se nam reže, takoj podpore potrebni, toda sredstva nam ne zadostujejo, da bi jim takoj pomagali. Obenem nam pa pričajo, kako škoda je, da se J. S. Z. že davno ni ustanovila. Da je bila ta opozoritev potrebna, se vidi iz bolniških podpor.

podražen denar neugodno vpliva na zidanje. Kakor hitro se razmere nekoliko izpremenijo, hoče zadruga najodločnejše svoje zadrugne dolžnosti izvajati.

Zelo bi bilo želeli, da pristopi zadrugi iz vrst tobačnega delavstva še večje število članov, kakor dozdaj. Čim več članov, tem več more tudi zadruga delovati.

Zadruga je v svrhu revizije pristopila »Splošni zvezi« na Dunaju.

Stanje članov.

Dne 31. decembra 1912 — 125 s 195 deleži;

odpadel je leta 1912 — 1 z 10 deleži;

povrnjeni leta 1912 trije deleži.

Torej znaša dejansko stanje dne 31. decembra 1912 — 124 s 182 deleži.

Člani so:

111 oseb, ki delajo po tobačnih tvornicah, oziroma ki so jih tobačne tvornice vpokojile; te osebe imajo 119 deležev.

10 oseb, ki niso v tobačnih tvornicah zaposlene,

3 osebe z 11 deleži,

3 društva z 52 deleži.

Računski zaključek za poslovno leto 1912.

Poročilo blagajne.

Dohodki	K	h	Stroški	K	h
Iz poštne hranilnice se je dvignilo	4522	—	Vloge v poštno hranilnico	1571	—
Iz centralne hranilnice se je dvignilo	1291	—	Vloge v centralno hranilnico	6687	—
Vplačila na deleže	3125	—	Kolki pri nakupu zemljišč	7	20
Vplačila na lastne hiše	1200	—	Vrneni posojilo kršč. tobačni delavski zvezi	80	—
Pristopnine	207	20	Nakup omare za knjige	29	50
Prodaja statotov	5	—	Prvidelni rok za nakup stavbišča v Hajnburgu	1000	—
			Nakup poslovnih knjig	313	15
			Tiskovine	61	45
			Voznine	165	—
			Ustanovni stroški	223	95
			Stavbno nadzorsivo in komisije	114	—
			Stanje blagajne 31. decembra 1912	100	05
	10353	20		10353	20

Bilanca.

Aktiva	K	h	Pasiva	K	h
Konto blagajne	100	95	Hipotečni konto	10208	54
Konto poštne hranilnice	274	87	Deležni konto: 195 à 100 K		
Konto centralne hranilnice	5563	45	K 19500—		
Avstrijski delavski kredit konto	12849	28	Povratek „ 1300— K 18200—		
Zemljiški konto	17754	93	ostane „ 2360—	15840	—
Konto poslopij	30227	03	Vplačilni konto	9492	50
Konto inventarja	329	50	Konto kreditorjev	30940	80
			Čisti dobiček	618	17
	67100	01		67100	01

Račun dobička in izgube.

Izguba	K	h	Dobiček	K	h
Odpis pri inventarju	74	60	Poslovanje	230	92
Čisti dobiček	618	17	Obresti	461	85
	692	77		692	77

Za načelstvo:

Alois Mück l. r.
blagajnik.

Franz Ullreich l. r.
načelnik.

Ignaz Mayer l. r.
knjigovodja.

Ženska volilna pravica na Finskem.

Finski državni zbor je leta 1906 sklenil splošno volilno pravico za moške in ženske. S 24 leti ima vsak moški in vsaka ženska na Finskem pravico voliti v državni zbor, pa tudi pravico izvoljena biti. Izkušnje so pokazale, da je ženska volilna pravica prav dobro vplivala na politični razvoj. Mnogo koristnih zakonov se je sklenilo pravzaprav samo zato, ker so ženske dobile politični vpliv. Volitev so se udeleževale povprek do 60 odstotkov vpisanih v volilne zapisnike. Poslanec je v finskem državnem zboru 200, med njimi 14 žensk, torej 7 odstotkov. Iz tega se vidi, da ženske ne tišče v državni zbor. V nobenem slučaju niso ženske napravile kake nove stranke, marveč so se priklopile po svojem prepričanju drugim strankam in se z njimi vred zvesto in enotno bojevale. Izkušnja je tudi pokazala, da so ženske, ki so izvoljene v državni zbor, prav pridno opravljale svoje posle v odsekih in v javnih sejah. Najbolj zanimivo je pa to, da ženske v finskem državnem zboru sorazmerno mnogo manj govore kakor

moški. Med seboj se poslanci dobro razumejo, in v tem oziru ni navzočnost žensk prav nič škodovala. Ruska vlada zatira finsko samostojnost. Zadnjih šest let je bil državni zbor širikrat razpuščen. Pet volitev so imeli Finci. Za obrambo finske samostojnosti so ženske tudi vse storile, kar je bilo mogoče. Izkazale so se kot popolnoma enakovredne sobojevnice za narodne pravice. Politična zavest je zrastle in smisel za narodne pravice je prekrasila vse sloje. Tudi v tem oziru je ženska volilna pravica ugodno vplivala.

Z LASTNIMI MOČMI.

Kako se je razvijala Krščanska strokovna zveza lesnih delavcev v Nemčiji. Koncem leta 1899 je štela navedena zveza 11 plačilnic s 750 člani, leta 1900 50 plačilnic z 2560 člani, leta 1901 76 plačilnic, članov 2920, leta 1902 93 plačilnic s 3403 člani, leta 1903 104 s 6834 člani, leta 1905 227 plačilnic z 9086 člani, leta 1906 256 plačilnic z 10.435 člani, leta 1907 260 z 11.258 člani, leta 1908 253 plačilnic z 10.849 člani, leta 1909 255 plačilnic z 11.312 člani, leta 1910 264 plačilnic s 13.407 člani, leta 1911 266 plačilnic s 16.448 in leta 1912 ima 300 plačilnic s 17.459 člani.

Rdeči jubilej.

Socialnodemokratske časopise polnijo te dni zgodovinski članki. Njih listi pišejo, da je 14. marca minulo pravkar 30 let, ko je umrl njih Mohamed v Londonu, jud Karel Marks. Nadalje pripovedujejo širokoustni rdeči časnikarji, da je 1. marca 1913 pravzaprav 50-letnica, ko se je socialna demokracija ustanovila, ko je namreč Lassalle ustanovil »Splošno nemško delavsko društvo«. Res je, da sta Marks in Engels že leta 1848 izdala znani svoj komunistični oklic, a organizirala ta moža nista niti enega delavca. Samostojna misleca nista bila niti Mars niti Engels, kar sta pisala, sta posnela po modroslovnih Hegelovih spisih. Lassallejeva zasluga in napaka je bila, da je važnost polagal le na politično organizacijo, prav nič pa ni umeval važnosti delavskih strokovnih društev in zadrug. Judovska gospoda, ki je v svoje mreže toliko poštenega krščanskega delavstva ujela, se je med seboj za načela vedno hudo prerekala. Marks je bil ljubosumen na Lassallejeve uspehe in ga je večkrat napadal. Danes pravzaprav niti socialni demokratje ne dajo dosti na nauke svojega dušnega očeta Marksa in na to, kar je iz Hegelna prepisal, marveč polagajo vso važnost le na to, da se delavstvo organizira in da se prepoji uprav s hudičevim sovražstvom proti vsemu, kar je krščansko; osobito pa vodi socialna demokracija v prvi vrsti boj proti katoličanstvu, za delavstvo pa stori le toliko, kolikor je delavstvo izkoriščevano po denarnih obrezanih in neobrezanih mogotcih v to prisilil. Kdor pa se zanima za to, kako so živel in kaj so učili socialnodemokratski Mohamedi in Bude, ta naj prouči natančno dr. Krekov »Socializem«, kar ne bo nikomu škodovalo, ker kdor hoče poznati moderna delavska stremjenja, mora to knjigo znati na pamet.

Opuščena predilnica v Št. Pavlu.

Zapri so predilnico v Št. Pavlu na Sp. Štajerskem, ki je obstojala že 80 let in je v njej delalo 400 do 500 delavcev in delavk. Predilnica je bila pred dvema letoma še last tvrdke Stocker, Hofmann in Ko., ki jo je prodala predilniški akcijski družbi Ajdovščina-Litija, ki je pa zdaj predilnico zaprla, ker hoče delo bolj osredotočiti. Šentpavelske delavce in delavke je tvrdka deloma premestila v Ajdovščino in v Litijo, večina delavstva in uradništva je pa postavila na cesto. — Opozarjamo, da se je predilnica v Št. Pavlu zaprla šele, ko se je ustanovil predilniški trust. Res, nečuvstvo postopajo združeni gospodarji avstrijskih in ogrskih predilnic nasproti svojem delavstvu. Kar na cesto ti vržejo več stotin poštenega slovenskega delavstva. Dogodki, ki smo jih doživeli, odkar se je ustanovil predilniški kartel in za njim predilniški trust, silijo delavstvo, da se združuje. Naša Jugoslovanska Strokovna Zveza ima tudi v Št. Pavlu mlado skupino. Da se skupina ni hitro razvila, so bili vzrok liberalni pazniki, trgovci in oštirji, ki so smešili našo J. S. Z., češ, da je klerikalna itd. Ubogo na cesto vrženo delavstvo v Št. Pavlu zdaj žalibog čuti na lastnem telesu, kako da je škoda, ker se ni prav vse oklenilo naše sicer mlade, a denarno že močne Jugoslovanske Strokovne Zveze, ker bi bili za prvo silo dobivali po pravih predpisano brezposelno podporo. Naše člane po predilnicah na Slovenskem opozarjamo na žalosten dogodek v Št. Pavlu, ki naj nam delavcem in delavkam po predilnicah bodi dober, dasi bridek in hud nauk, kako muno je potrebno, da se vse delavstvo po predilnicah združi v Jugoslovanski Strokovni Zvezi.

Pravnik.

Privolitev v kratko podaljšanje odpovedne dobe v svrhu izvršitve prevzetega dela ne pomeni preklica odpovedi. Tožnik je bil skozi 7 tednov v službi toženca kot krojaški pomočnik in je bil plačan od kosa. Povprečno je zaslužil po 20 K na teden, ker je v tem času redno izgotovil tri suknje. Dne 8. julija 1911 je bilo tožniku radi pretepanja z njegovim delavskim tovarišem odpovedano na 8 dni in se mu je naložilo, da v tem času izdela tri suknje. Tožnik pa je to delo šele dne 7. julija 1911 dovršil, vsled česar se mu je njegova delavska knjižica izročila šele ta dan. Tožnik trdi, da ga je toženec s tem, da ga je pustil delati čez odpovedno dobo, zopet sprejel v službo in zahteva, ker ga je dne 21. julija odpustil, odhod zaslužka za zopetno osemdnevno odpovedno dobo. Obrtno sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo s sledečo utemeljitvijo: Tožnik je v zmo-

ti, ako smatra okolnost, da ga je pustil delodajalec po preteku odpovedne dobe delati, za preključ dne 8. julija 1911 dane odpovedi. Tožnik je imel v osem-dnevni odpovedni dobi izgotoviti tri suknje, izvršiti torej delo, katerega je v tem času vedno dovršil, kar je bil pri tožencu v službi. Da je toženec naložil tožniku izgotovitev treh sukenj, je storil samo svojo dolžnost, obstoječo v tem, da preskrbi tožniku tudi med odpovedno dobo zaslužek. Če je tožnik namenoma počasi delal in vsled tega — vezan po § 77. obrt. reda — ni mogel pred završenim delom izstopiti, se more v tem manj uvideti krivda tožnega mojstra, ker tožnik nikakor ni bil dolžan vse naloženo delo prevzeti. Tožnik bi se s pripombo, da v tako kratkem času ne bo mogel izgotoviti vse obleke, lahko zadovoljiti z enim delom odkazanega dela. Da je brez ugovora sprejel vse odkazano delo, s tem je tožnik pokazal, oziroma mora vsakdo, ki položaj nepristransko presoja, tako razumeti, da hoče še pred svojim izstopom iz službe delo izvršiti. Nikakor pa ne gre, razlagati okolnosti, da je naložil toženec tožniku delo, katerega bi zadnji prav lahko izvršil v teku odpovedne dobe in pa, da je toženec privolil, da je tožnik delo izvršil, tako, da je s tem toženec dne 8. julija 1911 dano odpoved molče preklical, posebno, ako se upošteva, da je bila odpoved stvarno utemeljena. Ker torej niso podani pogoji za vtoževano odškodnino, je bilo tožbo zavrniti.

Dr. Š.

Obrtno nadzorstvo.

Z namenom, da se odpravijo razni neredi in zdravju ter življenju delavcev nevarne razmere po podjetjih, je dne 17. junija leta 1883, drž. zak. št. 117, zagledal beli dan zakon o obrtnem nadzorstvu. Trgovinskemu ministru je poverjeno v sporazumu z ministrom za notranje zadeve imenovati primerno število obrtnih nadzornikov in centralnega obrtnega nadzornika. Delovanje posameznega obrtnega nadzornika se razteza na enega ali več okrajev dežele. Trgovinski minister more vsak čas delokrog zožiti ali razširiti v okviru deželne meja. Obrtni nadzorniki spadajo pod deželno politično oblast, v katerem okolišju leži njih uradni okraj. Izjema more trgovinski minister obrtnemu nadzorniku naročiti, da raztegne delovanje tudi na sosednji okraj ali deželo.

Trgovinski minister ima pridržek posamezne stroke industrije izločiti od nadzorstva tam službujočih obrtnih nadzornikov, katerih delovanje se raztegne lahko na več dežel.

Naloga obrtnih nadzornikov nasproti podjetnikom in delavcem je nadzorovanje izvršitve zakonitih predpisov in sicer:

1. odredbe in naprave, katere je dolžan podjetnik v varstvo življenja in zdravja delavcev, bodisi v delavnih prostorih kakor tudi v stanovanjih, ako jih daje delodajalec, uvesti;

2. uporaba delavcev, dnevni delovni čas in perijodično (časovno) prekinjevanje dela;

3. vršitev delavskih seznamov in da se nahaja delavni red, izplačilo mezd ter delavske izkaze v redu;

4. obrtna izobrazba mladoletnih pomožnih delavcev.

Obrtni nadzornik ima tudi dolžnost kot nadzorovalni, poročevalni in posvetovalni strokovni organ biti obrtnim oblastem v pomoč pri vršitvi določb obrtnega reda. Dalje se more obrtnega nadzornika tudi pooblastiti, da odda svoje mnenje glede prošnje za odobrenje obratnih naprav ali izprememb pri vže odobrenih, v kolikor pride v poštev zdravje in življenje delavcev.

V izvršitev svoje naloge si ima obrtni nadzornik po tekoči reviziji nje-mu podrejenih obrtnih podjetij pridobiti poznanje svojega delokroga se tikajočih razmer.

Kakor hitro se obrtni nadzornik izkaže z od deželnega predstojnika vsako leto posebej izdano legitimacijo (izkaznico) pri lastniku podjetja ali njegovem namestniku, se mu ima dovoliti vstop v vse delavne prostore in delavska stanovanja vsakega, njega nadzorstvu spadajočega podjetja, ali njegov namestnik, sta opravičena obrtnega nadzornika pri nadzorovanju podjetja spremljati.

Obrtni nadzornik ima pravico, vsako osebo, ki je v obrtnem podjetju zaposlena, tudi lastnike ali njih namestnike povsod, kjer se nahaja obrat dotičnega podjetja, zaslišati o zadevah, spadajočih v njegov delokrog, v potrebi tudi brez prič, toda kolikor mogoče brez motenja obrata.

Na zahtevo obrtnega nadzornika so obrtni podjetniki ali njih namestniki dolžni pokazati dovolilne listine z zraven spodaj omenjenimi načrti njihovih obrtnih naprav.

Ako kakva predznačena oseba za- brani obrtnemu nadzorniku vstop v prostore, katere ima nadzirati, se od-tegne od njega zahtevani izjavi ali dru-ge k napačni izpovedi zapeljuje, ali če obrtni lastnik ali njegov namestnik hoče pokazati dovolilnih listin in načrtov za podjetne naprave, zakrivi do-tičnik, v kolikor dejanje ne spada pod splošni kazenski zakon, prestop in ga kaznuje obrtna oblast po določbah predpisov obrtnega reda.

Ako zapazi obrtni nadzornik, da se v kakem podjetju ne izvršujejo zadostno one določbe, ki spadajo v njegov delokrog (§ 5.), ima od podjetnika zahtevati takojšnje odstranjenje takih nezakonitosti ali nedostatkov. V sluča-ju, da se podjetnik temu ustavlja, pa napraviti ovadbo na pristojno obrtno oblast v svrhu rednega uradnega po-stopanja.

Okno v svet.

Koliko zaslužijo kapitalisti? Nemška parobrodna družba »Hansa« je na-

pravila lani čistega dobička 8.200.000 mark. Akcionarji dobe pet milijonov; 20%. Ta denar znosijo kapitalističnim pijavkam ponajveč izseljenci, med nji-mi tudi Slovenci.

Izseljevanje Rusinov. Rusinski list »Zapisky naukovoho Tovarzystva im. Szewczenka« poroča, da se je od leta 1901 do 1909 izselilo iz preljuje naše domovine 113.599 Rusinov. Nazaj iz Amerike se jih le malo vrne. Rusinov je že zelo veliko v zahodni Kanadi. Nič čudnega, da se ljudje iz naše preljubl-jene Avstrije tako strašno izseljujejo. Saj naša država predvsem skrbi za to, da se bogatim judom in njih grofov-skim oduškim zaveznikom dobro go-di, ljudje in pred vsem delavstvo pa doma umiraj gladi.

Izdajatelj: Miha Moškerc, odgovorni urednik
Jožef Gostinčar. — Tisk Katoliške Tiskarne

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kavo svojo polno veljavo, če voli cenjena gospodinja kot kavni pridelatek naj-zanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite,

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najboljši, »pravega: Francka« iz tovarne Za-greb, vendar pa izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“

družba z om. zav. **Mor. Žumberk**
dobavljajo najboljši in najcenejši

krouski materijal

Zastopnik: **ZAJEC & HORN, Ljub-ljana, Dunajska cesta 73**

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
**veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka**

Solidno izdelane
**dežnike in
solnčnike**
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.
F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezent, čipk, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robov, ovrta-
nikov, zavratnic, volne, bombaža, su-
kanca itd.
Prediskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih visb.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) **LJUBLJANA**
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejšo blago za ženska in moška
oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

skega urada, kjer je sedež obrtu. (Upr. sod. 30. povembra 1010, št. 12.447.)

Zakon določa, da je dokaz usposobljenosti za nastop kakega rokodelskega obrta doprinesiti z učenim in delavskim izpričevalom. Kot taka izpričevala pa morejo veljati samo tista, ki odgovarjajo zakonitim predpisom o tem, kako se taka izpričevala izstavijo, to se pravi, da so izstavljena od gospodarja, oziroma delodajalca. Ako kakva stranka nima takih izpričeval, pač pa more na drugačen način dokazati, da se je priučila obrtu in je delala v tem obrtu, potem ji po § 14 c ostane samo možnost, da na podlagi tega prosi, da se ji odpusti dokaz usposobljenosti. Iz tega mesta v zakonu sledi, kako se je ravnati v takem slučaju, ko niso na razpolago redna izpriče-vala in se tudi ne morejo več dobiti, iz česar izhaja, da sama potrdila o tem, da je učno razmerje res obstajalo, in da je kdo delal kot po-močanik, ne morejo nadomestiti rednih izpričeval, čeprav bi bila morda ta potrdila izdana od pristojne zadrage v obliki učnega ali delavskega izpričevala. (Upr. sod. 24. marca 1911, št. 3154.)

Ob presoji vprašanja, če je učno pismo smatrati za veljavno ali ne, ni merodajna okolnost, če je učni gospodar že dalj časa izvrševal obrt in če je imel potrebno strokovno znanje, tako da je mogel vajenca v tem obrtu izučiti. V poštev pride le, če je bil učni gospodar sam opravičen izvrševati dotični obrt. (Upr. sod. 7. decembra 1910, št. 12.789.)

Obrtna oblast ima pravico, tudi od pristojne zadrage izdano učno pismo pregledati, če je veljavno. Kajti po § 14 f obrtnega reda ima obrtna oblast dolžnost, da ne vrne stranki ponarejenih, ali ne-pravih ali takih dokazil, katere izpozna za neveljavna; da pa more obrtna oblast to storiti, mora poprej dokazila pregledati. (Upr. sod. 7. decembra 1910, št. 12.789.)

Obrtne zadrage imajo dolžnost, da za one vajence rokodelskih obrtov, ki jim pripadajo, določijo čas, kako dolgo naj traja učna doba in morajo to določiti z gotovo številko. Nikakor bi ne bilo pravilno, če bi zadrage v svojih pravilih določila vse zakonite meje učne dobe na tak način, da bi povedala le, koliko časa največ in ko-liko časa najmanj sme trajati učna doba, natanko pa učno dobo določiti bi prepustila učni pogodbi, t. j. dogovoru med gospodarjem in vajencem. Nasprotno pa ni nobene zapreke, da bi zadruga ne smela za vajence različnih obrtnih vrst določiti različno učno dobo. Da, ako so dani določeni, v pravilih navedeni pogoji, sme zadruga celo za vajence iste obrtne vrste določiti različno dolgo učno dobo. Seveda smejo priti pri tem v poštev le take okolnosti, vsled katerih

kot vajenec. — Popolnoma se nadomesti dokaz pri-dpisane učne dobe v trgovinskem obrtu z izpričevalom o uspešnem obisku kake javne ali take dvorazredne trgovske šole, ki ima pravico javnosti ali z izpričevalom o uspešno dovršenem obiskovanju kake javne ali s pravico javnosti opremljene srednje šole (višje gimnazije, višje realke). V odhodnih izpričevalih, omenjenih dvo-razrednih trgovskih šol je pripomniti, da je s tem izpričevalom podan dokaz, da je učno razmerje v trgovinskem obrtu redno dovr-šeno. — Z izpričevali kake višje trgovske šole (trgovske akademije) se nadomešča ne samo dokaz o popolnoma dovršeni učni dobi, ampak se tudi predpisana dvoletna služba v trgovskem obrtu skrajša na eno leto. Absolventom višjih trgovskih šol je za enake šteti, ki so po dovršeni srednji šoli uspešno obiskovali kot redni slušatelji kak abiturijentski tečaj, katerega uredbo je potrdilo naučno ministrstvo.

Dvorazredni slovenski trgovski šoli v Ljubljani se je (z razpi-som trg. min. z dne 26. septembra 1911, št. 26.597) podelila pravica, da nadomeščajo njena odhodna izpričevala dokazilo o pravilno dovršeni učni dobi v trgovinskih obrtih.

Za dokaz sposobnosti za nastop kakega v § 38., odst. 3. in 4. ime-novanega trgovskega obrta se zahteva, da mora skupna uporaba v dotičnem obrtu znašati najmanj pet let. Pri tem se jemlje v poštev le čas, ki ga je kdo prebil v dotičnem obrtu kot vajenec in pomoč-nik, to je čas, ki ga je dotičnik prebil v trgovini kot nesamostojen uslužbenec, dočim se ne jemlje v poštev čas, v katerem je dotičnik samostojno izvrševal obrt. (Upr. sod. 17. januarja 1912, št. 556.)

Odpustiti dokaz sposobnosti po § 13. a, zadnji odstavek, »more« obrtna oblast le »izjemoma«. Iz tega sledi, da stranka nima pravice zahtevati, da bi se ji dokaz sposobnosti moral odpustiti; tega ne more zahtevati niti tedaj, ako so izpolnjeni vsi pogoji, katere določa zakon za odpustitev dokaza sposobnosti. Odločiti o tem, ali se ta dokaz sposobnosti odpusti ali ne, je prepuščeno svobodnemu pre-udarku obrtne oblasti. (Upr. sod., dne 13. novembra 1911, št. 11.463.)

b) PRI ROKODELSKIH OBRTH.

§ 14.

Kdor hoče začeti rokodelski obrt, se mora ravnati po predpi-sih §§ 11, 12 in 13 ter vrhutega dokazati svojo usposobljenost, in sicer:

1. mora dokazati, da se je učno razmerje redno dovršilo, in sicer izkažejo to tisti, ki so se izučili pri obrtnikih, kateri so bili člani kake zadrage, s p o m a g a š k i m p i s m o m, izdanim od

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

prporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Prporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, kreplivo in slast do
jedi, pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti po-
tenju nog, škatica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Stadin“ za otroke, škatica 60 v.
Tinktura za želodec, o vaju in želodec kreplivo
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 kron e 80 v.

IVAN JAK IN SIN v Ljubljani,

Dunajska cesta 17

prporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladni in
je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/2 kg zavoj 60 vin.
Moč! Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. O avne zaloge na Dunaju: le-
karnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109.
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Prporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedenih tvrdk
Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Zdravniško prporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično kreplivo sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 3.50 in K 2.— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!

iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Šifkarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

In brezplačna po-
jasnila daje samo ED. ŠMARDA
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetске posojilnice“

Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov Avgust Dreise, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Prporoča se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Potniki v Ameriko
Zlati kolto dobro, po ceni in
najboljše potovalni naj se obrnejo
na Simona Hinetexa
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kalkulatorna Pojasnila daje se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana

Stari trg št. 9.
Izprašani optik.
Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranec itd.
Največji optični zavod.

Prvi spe-
cialist za
očala in
šćipalnice,
narejene
strogo
natan-
čno po
naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
prporo-
čam svo-
jo veliko
izbrano
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplotmerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goetz itd. V a popravila izvršujem v svoji lastni
po največjem sistemu z električnim obratom uterjeni delav-
nici in je ogled iste mojim cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zhtevajte cenik.

Za hranilne vloge jamči dežela Kranjska.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1911. čez 82 milijonov K.

Stanje vlog čez 22 milijonov K.

Lastna glavica K 704.939.27.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 6

prilifje v lastni hiši nasproti hotela „Union“
za frančiškansko cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne ter
jih obrestuje po

4 ³/₄ %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih

100 kron čistih 4-75 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, drž. in dež. poslanec, predsednik;
Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik; odborniki: Anton Belec, posestnik,
podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano; Dr. Josip Dermastla; Anton Kobi,
posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici; Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljub-
ljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trgovske in
obrtne zbornice in hišni posestnik v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posestnik in
blagajnik „Ljudske posojilnice“; Ivan Pollak ml., tovarnar; Karol Pollak, tovarnar
in posestnik v Ljubljani; Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Za hranilne vloge jamči dežela Kranjska.

zadruge (§ 104); tisti pa, ki so se izučili v tovarniških obrtnih pod-
jetjih ali v takih obratih, kojih imetniki niso bili člani kake zadruge,
pa naj se izkažejo z učnim izpričevalom, potrjenim od
občinskega oblastva tiste občine, v kateri se je nahajal obrt, oziroma
z učnim izpričevalom in z izpričevalom o prestopu poma-
gaški preizkušnji (§ 104 d);

2. se mora izkazati z delavskim izpričevalom, oziroma z delav-
skimi izpričevali, da je delal več let kot pomočnik v dotičnem obrtu,
v tovarniškem obrtu, ki je temu obrtu podoben, ali pa v tovarniški
delavnici, koje obrat je podoben temu obrtu (§ 81).

Delavsko izpričevalo mora biti potrjeno od zadrugnega načel-
ništva, in ako delodajalec ni bil član kake zadruge, pa od občins-
skega oblastva tiste občine, v kateri se je obrt opravljal.

Učna doba ne sme trajati manj nego dve leti in ne več nego
štiri leta. V teh mejah določi zadrugni zbor po § 114, lit. b, oziroma
§ 119 c, lit. f, učno dobo za vajence, ki pripadajo zadrugi. Ako to
ni določeno v pravilih, se dogovori število let v navedenih mejah v
učni pogodbi.

Delo kot pomogač (pomočnik), oziroma kot tovarniški delavec
mora trajati najmanj tri leta.

Kdor hoče samostojno izvrševati kak rokodelski obrt, mora
pred pričetkom obrtovanja obrtnemu oblastvu prve stopnje prija-
viti, da namerava začeti baviti se z obrtom. Oblast prve stopnje je
okrajno glavarstvo, oziroma v mestih z lastnim štatutom mestni
magistrat. Prijava se lahko vloži pismeno, ali pa tudi ustmeno (»se
da na zapisnik«). Kolkovati je prijavo tako, kakor je bilo to pove-
dano pri § 12.

V tej prijavi je navesti ime in priimek, starost, bivališče in
državljanstvo podjetnikovo, dalje nameravani obrt, pri čemer je
natančno navesti predmet obrata, in slednjič kraj, kjer se bo obrt
izvrševal. Ako je za nastop obrta potrebno dovoljenje zakonitega
zastopnika (varuha) in pristojne sodnije (§ 2), je treba v prijavi tudi
to navesti. V ta namen si mora stranka preskrbeti potrebne listine,
kakor n. pr.: rojstni ali krstni list, domovinski list, poročni list,
delovno ali poselsko knjižico, vojaški list, potrdilo občine o pristoj-
nosti itd.

Dalje je ob prijavi vsakega rokodelskega obrta dokazati uspo-
sobljenost in je treba v ta namen obrtnemu oblastvu predložiti:

1. pomogaško pismo one zadruge, kateri je pripadal tisti
obrtnik, pri katerem je dotičnik dovršil učno dobo. Ako pa obrtnik,
pri katerem je bila dovršena učna doba, ni pripadal nobeni zadrugi,

ali ako se je učna doba dovršila v kakem tovarniškem podjetju,
potem je treba predložiti

2. učno izpričevalo, katero mora biti potrjeno od občins-
skega urada tistega kraja, v katerem se je učna doba dovršila.

S pomagaškim pismom, oziroma z učnim izpričevalom se do-
kaže, da se je dotičnik dosti časa učil obrta kot vajenec. To pa še
ne zadostuje; dotičnik mora poleg tega še dokazati, da je najmanj
tri leta delal kot pomočnik v tem obrtu ali v kakem sorodnem in
podobnem tovarniškem podjetju, oziroma v kaki tovarniški delav-
nici, katere obrat je temu obrtu podoben. To se dokaže s tem, da se
predloži

3. delavsko izpričevalo, ki mora biti potrjeno od pri-
stojne zadruge, oziroma če gospodar ni pripadal nobeni zadrugi,
od občinskega urada tistega kraja, v katerem je bil sedež dotičnega
obrtu, v katerem je delal kot pomočnik.

4. Slednjič je treba predložiti potrdilo zadruge o pla-
čani pristopnini (§ 107).

Iz razdelitve rokodelskih obrtov v § 1. je razvidno, da je v
posameznih, pod eno številko navedenih skupinah ondi naštetih več
različnih, toda sorodnih in podobnih obrtov. Ta razdelitev ima svoj
poseben pomen. Dokaz sposobnosti, ki ga kdo doprinese za en, v
dotični skupini navedeni obrt, velja namreč tudi za vse druge, pod
dotično številko imenovane obrte. Tako je n. pr. tisti, ki se je izučil
jermenarskemu obrtu (točka 28.), s tem usposobljen za vse druge,
v tej točki našete obrte, to je za obrt torbarjev ali obrt bičarjev ali
obrt sedlarjev ali za obrt izdelovanja konjske oprave. V interesu
obrtnikov je s tem ukrenjeno, da je omogočen prehod od enega do
drugega, v dotični skupini imenovanega obrta, oziroma je s tem
poskrbljeno, da se more istočasno izvrševati več sorodnih si obrtov.

Izpričevala, ki se v § 14 obrtnega reda zahtevajo kot dokaz
usposobljenosti za nastop kakega rokodelskega obrta, morejo v
izjemnih slučajih (n. pr. ako je obrtni lastnik umrl) izdati tudi osebe,
ki so pravno upravičene zastopati obrtnega lastnika, oziroma nje-
govi pravni nasledniki; dejstvo, da izpričevalo ni izdano od (umr-
lega) učnega gospodarja in delodajalca, se torej ne more smatrati
kot zadosten vzrok odreči obrtni list. Tudi če manjka na izpričevalu
potrdilo zadruge ali občinskega urada, ni to zadostna upravičba,
da bi se odrekel obrtni list, ako potrdi vsebino izpričevala kot pra-
vilno občinski urad, do katerega se je obrtna oblast prve stopnje
kesneje obrnila za pojasnilo. S tem uradnim potrdilom je zadoščeno
v § 14 obrtnega reda določeni zahtevi glede potrdila tistega občins-